

ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2021 - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 160

Χριστός Ανέστη

Πάσχα 2021

Του π. Θεόδωρου Κοντίδη

Από παιδί, από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού, όταν ήμουν παπαδάκι στην καθολική εκκλησία των αγίων Πέτρου και Παύλου στα Γιαννιτσά, με είχαν εντυπωσιάσει τα ψαλίσματα της μεγάλης εβδομάδας. Το «Σήμερα κρεμάται επί ξύλου», το «Ον παίδες ευλογείτε, ιερείς ανυμνεείτε...». Δεν τα καταλάβαινα βεβαίως όλα, αλλά όσα έβλεπα και όσα αισθανόμουν αρκούσαν για να χαράξουν την μνήμη μου. Και τώρα 50 χρόνια μετά, παρόμοια λόγια ψάλλω ο ίδιος: «Ιδού το ξύλο του σταυρού επί του οποίου κρεμάται ο Σωτήρας του κόσμου». Δικαίως μας συγκλονίζει αυτή η στιγμή. Είμαστε μπροστά στο κορυφαίο γεγονός, το πιο συγκλονιστικό και υψηλό στην ιστορία της ανθρωπότητας, από την πρώτη μέρα της ως την τελευταία της. Τι θα ήταν η ιστορία της ανθρωπότητας χωρίς τον σταυρό και την ανάσταση του Χριστού; Μια ασήμαντη περιπέτεια ίσως σε μια γωνιά ενός γαλαξία στο σύμπαν. Αλλά τώρα αποκτά άπειρη σημασία και αιωνιότητα.

Ο αιώνιος Θεός και Λόγος του Πατρός έγινε άνθρωπος και ήρθε ανάμεσά μας. Έζησε μαζί μας, μας έδειξε το πρόσωπο του Θεού. Κι εμείς οι άνθρωποι τον σκοτώσαμε και τον σταυρώσαμε. Αλλά και πάλι αυτός βρήκε τρόπο να γίνει ο σωτήρας μας. Γιατί με τον θάνατό του κατήργησε την φθορά, την κακία, την αμαρτία. Μας έδωσε νέα θεϊκή ζωή με την ένδοξη ανάστασή του. Για μια στιγμή φάνηκε ότι ο θάνατος και η φθορά κατέπιε τον Ιησού. Αλλά, η αλήθεια είναι ότι ο Χριστός εξαφάνισε τη δύναμη του θανάτου. Μας προσφέρει την αγιότητα

και την αιωνιότητα των τέκνων του Θεού. Μας προσφέρει τη δυνατότητα να μην είμαστε πια χαμένοι στον χώρο και στον χρόνο, στα γεγονότα και στις εικόνες, αλλά να ζούμε στο φως, «εν Πνεύματι και Αληθεία». Εμείς άραγε ποιο δρόμο παίρνουμε; Θα είμαστε σαν τον καλό ληστή που λέει: «Ιησού θυμήσου με στην Βασιλεία σου»; Ή θα είμαστε σαν τον Ιούδα, ο οποίος τελικά αποφασίζει ότι ο Ιησούς γι' αυτόν δεν έχει σημασία, αφήνει τον Ιησού και τους μαθητές κατά τον τελευταίο δείπνο και φεύγει, χάνεται στο σκοτάδι; «Ην δε νυξ» γράφει ο ευαγγελιστής Ιωάννης. Έναν από τους δύο δρόμους θα πάρουμε και εμείς αναγκαστικά. Τρίτος δεν υπάρχει.

Εμείς αδελφοί ας πάρουμε τον δρόμο της γιορτής, της ζωής, της κοινωνίας με τους άλλους και τον Χριστό, μέσα στο φως. Ας αναφωνήσουμε με όλη μας την καρδιά:

Ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου!

Ευλογημένος ο σταυρός του Χριστού, σημάδι νίκης!

Ευλογημένη η ένδοξη ανάστασή του!

Μάιος Μήνας αφιερωμένος στην Παναγία

Επιμέλεια : Ιωσήφ Απατάγγελος

Οπως γνωρίζουμε ο μήνας Μάιος παραδοσιακά είναι αφιερωμένος στην Παναγία, ως τιμή και αφοσίωση σε αυτή, με τους πιστούς ανά τον κόσμο να αφιερώνουν προσκυνήματα, πομπές και στιγμές προσευχής, με πιο διαδεδομένη την απαγγελία του Αγίου Ροδαρίου. Εφέτος, λόγω των περιοριστικών μέτρων για την πανδημία, οι παραπάνω λατρευτικές ομαδικές εκδηλώσεις σε εκκλησίες και άλλα σημεία έχουν αναβληθεί και ο **Πάπας Φραγκίσκος** κάλεσε τους πιστούς να προσευχηθούν, μόνοι τους ή με την οικογένειά τους.

Πως όμως έχει προκύψει αυτή η συσχέτιση του μήνα Μάιου με το πλήθος των λατρευτικών εκδηλώσεων στην Παναγία; Στις Αγίες Γραφές, δεν υπάρχει καμία αναφορά που να συνδέει τον μήνα Μάιο με οποιονδήποτε τρόπο με τη Παναγία. Θα προσπαθήσουμε όμως παρακάτω να ερμηνεύσουμε από που πιθανόν να έχει προκύψει η συσχέτιση αυτή, αναφέροντας συγκεκριμένα γεγονότα, τα οποία φαίνεται να οδήγησαν σε αυτό που γνωρίζουμε σήμερα.

Η λατρεία της γονιμότητας στην Ελληνική & Ρωμαϊκή αρχαιότητα

Ο Μάιος είναι ένας μήνας που συμβολικά συνδέεται με την αναγέννηση και τον κύκλο της ζωής. Στην αρχαία Ελλάδα και την αρχαία Ρώμη, ήταν αφιερωμένος στις ειδωλολατρικές θεές που συνδέονταν με τη γονιμότητα και την άνοιξη (αντίστοιχα η Άρτεμις και η Χλωρίδα). Οι Ρωμαίοι επίσης, λάτρευαν τη Μαία, μητέρα του Ερμή, μια από τις Πλειάδες, που ήταν η θεά της γονιμότητας και το ξύπνημα της φύσης την άνοιξη. Από το όνομά της προέρχεται η λέξη «Μάιο». Επίσης, στην αρχαιότητα, κρεμώντας κάποιος ένα «Μάιο», που ήταν ένα ανθισμένο κλαδί στην πόρτα του κοριτσιού με το οποίο ερωτεύτηκε, σήμαινε να της πει: «Είσαι όμορφη σαν

λουλούδι», και επίσης: «Η καρδιά μου έχει ανθίσει για εσένα». Άρα ο Μάιος είχε πάντα σχέση με την **Αγάπη**.

Αυτά, σε συνδυασμό με άλλες ευρωπαϊκές τελετές για τον εορτασμό της νέας άνοιξης, οδήγησε πολλούς δυτικούς πολιτισμούς να θεωρήσουν τον Μάιο, μήνα αφιερωμένο στη ζωή και τη μητρότητα.

Ημέρα της μητέρας

Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι σε πολλές χώρες η «ημέρα της Μητέρας» λαμβάνει χώρα σε αυτό τον μήνα, όμως εδώ ο εορτασμός είναι πολιτικός και όχι θρησκευτικός. Στην Ελλάδα όπως και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία, την Αυστραλία και άλλες εορτάζεται τη δεύτερη Κυριακή του Μαΐου ενώ στην Ισπανία την πρώτη Κυριακή του Μαΐου.

Στον Μεσαίωνα, ο Alfonso 10ος και η Μαρία «Rosa delle rose»

Η ιστορία του μήνα της Παναγίας ξεκινά από τον Μεσαίωνα με την προσπάθεια να εκχριστιανιστούν τα παγανιστικά πανηγύρια προς τιμήν της φύσης κατά την άνθιση της, κατά την οποία βασίλευσε η Βασίλισσα ή η Νύφη Μαΐου.

Ο βασιλιάς Αλφόνσος ο 10ος

Επίσης γύρω στον 13ο αιώνα στην Ευρώπη άρχισε να καλλιεργείται μια νέα μορφή αγάπης, αφοσίωσης και σεβασμού, στις γυναίκες. Σε αυτό το νέο όραμα της γυναίκας, η Παναγία έθεσε τον εαυτό της ως το ιδανικό παράδειγμα τελειότητας στο οποίο όλοι, άντρες και γυναίκες, έπρεπε να στραφούν συνδυάζοντας παράλληλα και τα θέματα της Φύσης. Ο πρώτος που συσχετίζει ρητά την Παναγία με τον Μάιο ήταν **ο βασιλιάς Αλφόνσος ο 10ος** γνωστός ως σοφός, βασιλιάς της Καστίλης και του Λεόν, που στο Las Cantigas de Santa Maria ποιήματα με μουσική σημειογραφία αφιερωμένα στην Παναγία -γράφει:

*Rosa das rosas, Fror das frores,
Dona das donas, Sennor das
sennores.*

*Ρόδο των ρόδων και άνθος των
ανθών,*

*κυρία όλων των κυριών, Κύριος
των Κυρίων*

**Ο Άγ. Φίλιππος Νέρι
και το έθιμο του στολι-
σμού της εικόνας της Πα-**

ναγίας με λουλούδια

Οι πρώτες λατρευτικές πρακτικές, που συνδέονται κατά κάποιο τρόπο με το μήνα Μάιο, χρονολογούνται από τον δέκατο έκτο αιώνα. Ειδικότερα στη Ρώμη, ο Άγιος Φίλιππος Νέρι (Φλωρεντία, 1515 – Ρώμη, 1595) δίδαξε τους νέους να περιβάλλουν την εικόνα της Παναγίας με λουλούδια, Έτσι, σιγά - σιγά τα ανθισμένα κλαδιά δεν κρέμονταν πλέον μόνο στην πόρτα του αγαπημένου κοριτσιού, αλλά και στα αγάλματα της Παναγίας, επιλέγοντας κυρίως γιρλάντες με τριαντάφυλλα, ένα τυπικό λουλούδι του Μάη μήνα. Η μνήμη του Αγίου εορτάζεται στις 26 Μαΐου

Ο Ιησούιτης π. Annibale Dionisi δημοσιεύει το 1725 «Ο μήνας της Μαρίας»

Η επίσημη προτίμηση του Μαΐου ως μήνα της Παναγίας θεωρείται ότι οφείλεται σε έναν πατέρα του Τάγματος του Ιησού τον **Annibale Dionisi** που γεννήθηκε στη Βερόνα το 1679 και σύμφωνα με τους αδελφούς του, όλη του η ζωή χαρακτηρίστηκε από υπομονή, φτώχεια και ευγένεια. Το 1725 δημοσίευσε ένα κείμενο στην Πάρμα με τίτλο «ο μήνας της Μαρίας ή ο μήνας του Μαΐου». Μεταξύ των καινοτομιών του κειμένου υπήρχε η πρόσκληση οι πιστοί να ασκήσουν την αφοσίωση τους στη Μαρία με μεγαλύτερη ένταση τη συγκεκριμένη περίοδο του έτους σε συνηθισμένα και καθημερινά μέρη, όχι απαραίτητα στην εκκλησία για να αγιάσουν τα μέρη αυτά κάτω από τα μάτια της Αγίας Παρθένου Μαρίας.

Αργότερα, στη Ρώμη, τον 18ο αιώνα, ο πατέρας Λατόμια του Ρωμαϊκού Κολλεγίου του Τάγματος του Ιησού, για να εξουδετερώσει την απιστία και την ανηθικότητα που ήταν διαδεδομένη μεταξύ των μαθητών του, δεσμεύτηκε να αφιερώσει τον μήνα Μάιο στη Παναγία. Από εκεί, το έθιμο εξαπλώθηκε σε άλλα κολλέγια Ιησουιτών και τελικά σε πολλές εκκλησίες. Μέχρι το 1813, είναι γνωστό ότι είκοσι εκκλησίες στη Ρώμη γιόρταζαν τον Μάιο την Παναγία. Από την Ιταλία, η πρακτική εξαπλώθηκε στη Γαλλία και τον δέκατο ένατο αιώνα σε πολλά έθνη σε όλο τον κόσμο.

Το 1945 ο **πάπας Πίος XII** επιβε-

*Ο πάπας
Πίος XII*

βαίωσε την ιδέα του Μαΐου ως μήνα της Παναγίας αφού καθιέρωσε τη γιορτή της Μαρίας Βασίλισσας στις 31 Μαΐου. Μετά τη Β' Σύνοδο του Βατικανού, η γιορτή αυτή μετατέθηκε στις 22 Αυγούστου, ενώ στις 31 Μαΐου γιορτάζεται η επίσκεψη της Μαρίας στην μητέρα της Αγία Ελισάβετ.

«Mese Maggio» η εγκύκλιος του πάπα Παύλου VI το 1965

Στις 29 Απριλίου 1965 πραγματοποιήθηκε η επίσημη αφιέρωση του μήνα Μαΐου στην Παναγία, με την εγκύκλιο «**Mese Maggio**» του Πάπα Παύλου

Ο πάπας Παύλος VI

του VI. Διαβάζουμε, μεταξύ άλλων: «Είμαστε ενθουσιασμένοι και ικανοποιημένοι για αυτό το ευσεβές έθιμο που σχετίζεται με τον μήνα Μάιο, το οποίο τιμά την Παναγία και αποφέρει τόσο πλούσια οφέλη στον χριστιανικό λαό. Δεδομένου ότι ορθώς η Μαρία θεωρείται ως ένας δρόμος από τον οποίο οδηγούμαστε στον Χριστό, το άτομο που συναντά την Παναγία δεν μπορεί παρά να συναντήσει τον Χριστό. Για ποιον άλλο λόγο στρεφόμαστε συνεχώς στη Παρθένο Μαρία αν όχι από το να αναζητούμε τον Χριστό στην αγκαλιά της, να αναζητούμε τον Σωτήρα μας σε αυτήν, μέσω αυτής και μαζί της; Σε αυτόν οι άνθρωποι πρέπει να γυρίσουν μέσα στις ανησυχίες και τους κινδύνους αυτού του κόσμου, που ωθούνται από τις καθήκον και οδηγούνται από τις επιτακτικές ανάγκες της καρδιάς τους, για να βρουν ένα καταφύγιο σωτηρίας, μια υπερβατική

πηγή της ζωής.»

Προσευχές προς την Παναγία τον Μάιο

Οι προσευχές τον Μάιο προς τιμή της Παναγίας είναι πολλές. Μπορούν να είναι μικρές προσωπικές «θυσίες», δεσμεύσεις και προσευχές που προσφέρονται προς τιμήν της σαν να της προσφέραμε ένα λουλούδι. Στην πραγματικότητα είναι ένα σημάδι της αγάπης μας για αυτήν και για τον Ιησού τον υιό της.

Φυσικά, το **Ροδάριο** είναι η καλύτερη έκφραση αφοσίωσης που μπορεί να ασκηθεί τον μήνα Μάιο. Η απαγγελία κάθε μέρα βοηθά στη δημιουργία μιας ειδικής σχέσης με την Παρθένο Μαρία, για να μας κάνει να νιώθουμε πιο κοντά σε αυτήν και στον Ιησού. Επιπλέον, η ανάγνωση του Ροδαρίου κάθε μέρα τον Μάιο εγγυάται ευλογίες και οφέλη για εμάς και για τα αγαπημένα μας πρόσωπα.

Ο πάπας Πίος XII στην εγκύκλιο **«Ingruentium malorum»** στις 15/9/1951, αναφέρει: «Πάνω απ'όλα μέσα στην οικογένεια θέλουμε το έθιμο του Αγίου Ροδαρίου να διαδίδεται παντού, να διατηρείται θρησκευτικά και να αναπτύσσεται όλο και περισσότερο. Στην πραγματικότητα, θα είναι μάταιο να προσπαθήσουμε να διορθώσουμε τις ταραχές της κοινωνικής ζωής, εάν η οικογενειακή κοινωνία, η αρχή και το θεμέλιο της ανθρώπινης κοινωνίας, δεν

επανέρθουν στους κανόνες του Ευαγγελίου. Για να επιτύχουμε ένα τόσο δύσκολο έργο, επιβεβαιώνουμε ότι η απαγγελία του Αγίου Ροδαρίου στην οικογένεια είναι ένα πολύ αποτελεσματικό μέσο».

Κλείνοντας την μικρή αυτή ιστορική προσέγγιση, αφιερώσουμε και εμείς την παρακάτω προσευχή στην μητέρα μας και μητέρα του Κυρίου μας, την Παρθένο Μαρία.

Ω ισχυρή Μητέρα του Θεού και η Μητέρα Μου,

είναι αλήθεια ότι δεν αξίζω ούτε να προσφέρω το ονομά Σου, αλλά Με αγαπάς και επιθυμείς τη σωτηρία μου.

Εσύ, πιο αγνή Μαρία, η πιο γλυκιά Μαρία, δώσε μου τη βοήθειά σου

γιατί το όνομά σου είναι από τώρα ανάσα στη ζωή μου.

Δέσποινά μου, μην καθυστερείς να με βοηθήσεις κάθε φορά που σε καλώ,

γιατί σε όλους τους πειρασμούς και σε όλες τις ανάγκες

μου δεν θέλω να σταματήσω να σε επικαλούμαι, επαναλαμβάνοντας πάντα: Μαρία, Μαρία

Αυτό θέλω να κάνω κατά τη διάρκεια της ζωής μου

και ελπίζω ιδιαίτερα στην ώρα του θανάτου,

να έρθω να επαινέσω το αγαπημένο σου όνομα στον Ουρανό:

«Γλυκιά μου Παναγία».

«Μπορείτε να δείτε στην ηλεκτρονική μας έκδοση τόσο το τελευταίο τεύχος όσο και παλαιότερα τεύχη του περιοδικού, στην ιστοσελίδα της εκκλησίας μας. Επίσης όποιος επιθυμεί να προσφέρει οικονομικά στην έκδοσή του, παρακαλείται να επικοινωνήσει με το γραφείο της ενορίας μας.»

ΠΑΠΑΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ: ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΟΞΑΣΜΕΝΟΣ ΝΑ' ΣΑΙ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΜΑΣ ΟΙΚΙΑΣ

Επιμέλεια : Καλπουρζίνης Μιχάλης

1. «Laudatosi', mi' Signore», «Δοξασμένος να'σαι, Κύριε μου», έψαλλε ο άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης. Σε αυτόν τον ωραίο ύμνο, μας υπενθύμιζε ότι ο κοινός μας οίκος είναι όπως μια αδελφή, με την οποία μοιραζόμαστε την ύπαρξη, και όπως μια ωραία μητέρα που μας δέχεται μέσα στην αγκαλιά της: «Δοξασμένος να'σαι, Κύριε μου, για την αδελφή μας, τη μητέρα Γη, που μας τρέφει και μας αναβαστάζει, και γεννάει πλήθος οπωρικά και πολύχρωμα άνθη και δένδρα».

2. Αυτή η αδελφή διαμαρτύρεται για το κακό που της προκαλούμε, εξαιτίας της ανεύθυνης χρήσης και της κατάχρησης των αγαθών με τα οποία ο Θεός την προίκισε. Μεγαλώσαμε με τη σκέψη ότι είμαστε οι ιδιοκτήτες της και οι κυρίαρχοι, και ότι έχουμε την εξουσία να την λεηλατούμε. Η βία, που υπάρχει στην τραυματισμένη ανθρώπινη καρδιά από την αμαρτία, φανερώνεται και στα συμπτώματα αρρώστιας που παρατηρούμε στο έδαφος, στο νερό, στον αέρα και στους ζώντες οργανισμούς. Γι' αυτό, ανάμεσα στους πιο εγκαταλειμμένους και κακομεταχειρισμένους φτωχούς βρίσκεται η καταπιεσμένη και ρημαγμένη γη, που «στενάζει και αισθάνεται τους πόνους του τοκετού». Ξεχνούμε ότι εμείς οι ίδιοι είμαστε από το χρώμα της γης. Το ίδιο μας το σώμα αποτελείται από στοιχεία του πλανήτη, ο αέρας της είναι αυ-

τός που μας δίνει την αναπνοή και το νερό της μας ζωογονεί και μας τονώνει.

Τίποτε σε αυτό τον κόσμο δεν είναι αδιάφορο

3. Προ πενήντα χρόνων, ενώ ο κόσμος παράπαιε στο χείλος μιας πυρηνικής κρίσης, ο άγιος Πάπας Ιωάννης 23ος έγραψε μια Εγκύκλιο Επιστολή με την οποία δεν περιορίστηκε μόνο να καταδικάσει τον πόλεμο, αλλά θέλησε να μεταδώσει μια πρόταση ειρήνης.

Απηύθυνε το μήνυμα του *Pacem*

in terris (Επί γης ειρήνη), σε όλο τον «Καθολικό κόσμο», αλλά πρόσθετε: «και σε όλους τους ανθρώπους καλής θελήσεως». Τώρα, εμπρός στην παγκόσμια επιδείνωση του περιβάλλοντος, θέλω να απευθυνθώ σε κάθε άνθρωπο που κατοικεί σε αυτό τον πλανήτη. Στην Παραίνεση μου «Η χαρά του Ευαγγελίου» έγραψα στα μέλη της Εκκλησίας για να δρομολογήσω μια διαδικασία ιεραποστολικής μεταρρύθμισης που θα πρέπει ακόμη να συντελεστεί. Σε αυτή την Επιστολή, προτίθεμαι ιδιαίτερα να έρθω σε διάλογο με όλους αναφορικά με τον κοινό μας οίκο.

4. Οκτώ χρόνια μετά την *Pacem in terris*, ο μακάριος Πάπας Παύλος ο 6ος αναφέρθηκε στο οικολογικό πρόβλημα, παρουσιάζοντας το ως μια κρίση που είναι «δραματικό αποτέλεσμα» της ανεξέλεγκτης δραστηριότητας του ανθρώπινου όντος: «*Διαμέσου μιας ασυλλόγιστης εκμετάλλευσης της φύσης, αυτό κινδυνεύει να την καταστρέψει και να γίνει, με τη σειρά του, θύμα τέτοιας υποβάθμισης*». Μίλησε και στον διεθνή οργανισμό FAO, για την πιθανότητα, «μιας (...) αληθινής οικολογικής καταστροφής, από τα αποτελέσματα του αντίκτυπου του βιομηχανικού πολιτισμού», υπογραμμίζοντας «το επείγον και την αναγκαιότητα μιας ριζικής αλλαγής στη συμπεριφορά της ανθρωπότητας», διότι «οι πιο εξαιρετικές επιστημονικές

πρόοδοι, τα πιο εκπληκτικά τεχνολογικά επιτεύγματα, η πιο θαυματουργική οικονομική ανάπτυξη, αν δεν συνδέονται με μια αυθεντική κοινωνική και ηθική πρόοδο, στρέφονται, εν κατακλείδι, εναντίον του ανθρώπου».

5. Ο Άγιος Ιωάννης Παύλος ο 2ος ασχολήθηκε με αυτό το θέμα με ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον. Στην πρώτη του Εγκύκλιο, επισήμανε ότι ο άνθρωπος φαίνεται «να μην αντιλαμβάνεται άλλα νοήματα στο φυσικό περιβάλλον, εκτός από αυτά που υπηρετούν τους σκοπούς μιας άμεσης χρήσης και κατανάλωσης». Ακολούθως έκανε έκκληση για μια ολική οικολογική μεταστροφή. Αλλά ταυτόχρονα σημείωσε ότι αναλαμβάνεται λίγη δέσμευση για «να διαφυλαχθούν οι ηθικές συνθήκες μιας αυθεντικής ανθρώπινης οικολογίας». Η καταστροφή του ανθρώπινου περιβάλλοντος είναι κάτι πολύ σοβαρό, όχι μόνο επειδή ο Θεός εμπιστεύτηκε τον κόσμο στον άνθρωπο, αλλά επειδή η ίδια η ανθρώπινη ζωή είναι ένα δώρο που πρέπει να προστατευτεί από διάφορες μορφές υποβάθμισης. Κάθε επιδίωξη να φροντίσουμε και να βελτιώσουμε τον κόσμο, απαιτεί να αλλάξουμε βαθιά «τα στυλ ζωής, τα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης, τις παγιωμένες δομές εξουσίας που σήμερα διέπουν τις κοινωνίες». Η αυθεντική ανθρώπινη ανάπτυξη έχει έναν ηθικό χαρακτήρα και προϋποθέτει τον πλήρη σεβασμό της ανθρώπινης προσωπικότητας, αλλά οφείλει να ενδιαφέρεται και για τον φυσικό κόσμο και «να λαβαίνει υπόψη τη φύση του κάθε όντος και της αμοιβαίας σύνδεσης του με ένα οργανωμένο σύστημα». Για τον λόγο αυτό, η ικανότητα του ανθρώπου να αλλάξει την πραγματικότητα πρέπει να αναπτυχθεί στη βάση της αρχικής δωρεάς των πραγμάτων από μέρους του Θεού.

6. Ο προκάτοχος μου Βενέδικτος ανανέωσε την έκκληση να «εξαλειφθούν τα δομικά αίτια των δυσλειτουργιών της παγκόσμιας οικονομίας και να διορθωθούν τα πρότυπα ανάπτυξης που φαίνονται ανάκατα να εγγυηθούν το σεβασμό του περιβάλλοντος». Υπενθύμισε πως ο κόσμος δεν μπορεί να αναλυθεί απομονώνοντας μόνο μία από τις πλευρές του, διότι «το βιβλίο της φύσης είναι ένα και αδιαίρετο και περιλαμβάνει το περιβάλλον, τη ζωή, τη σεξουαλικότητα, την οικογένεια, τις κοινωνικές σχέσεις και άλλες πλευρές. Συνεπώς, η υποβάθμιση της φύσης είναι στενά συνυφασμένη με την κουλτούρα που διαμορφώ-

νει η ανθρώπινη συμβίωση». Ο Πάπας Βενέδικτος μάς πρότεινε να αναγνωρίσουμε ότι το φυσικό περιβάλλον είναι γεμάτο τραύματα που προκάλεσε η ανεύθυνη συμπεριφορά μας. Και το κοινωνικό περιβάλλον έχει τα τραύματα του. Αλλά όλα, κατά βάθος, έχουν προκληθεί από το ίδιο κακό, δηλαδή από την ιδέα πως δεν υπάρχουν αδιαμφισβήτητες αλήθειες που να καθοδηγούν τη ζωή μας και ως εκ τούτου η ανθρώπινη ελευθερία δεν έχει όρια. Λησμονείται ότι «ο άνθρωπος δεν είναι μόνο μια ελευθερία που δημιουργείται από μόνη της. Ο άνθρωπος δεν δημιουργεί τον εαυτό του. Είναι πνεύμα και βούληση, αλλά είναι και φύση». Με πατρική ανησυχία, μας κάλεσε να αναγνωρίσουμε ότι η δημιουργία διακυβεύεται «όπου εμείς είμαστε το ανώτατο σημείο αναφοράς, όπου το σύνολο της πραγματικότητας είναι απλά ιδιοκτησία δική μας και την καταναλώνουμε μόνο για τον εαυτό μας. Και η σπατάλη της δημιουργίας αρχίζει όταν δεν αναγνωρίζουμε πια κάποιο επίπεδο πάνω από εμάς, αλλά βλέπουμε μόνο τον εαυτό μας».

Μας διακατέχει, ενωμένους, η ίδια ανησυχία

7. Αυτές οι συνεισφορές των Παπών συγκεντρώνουν τις απόψεις αναρίθμητων επιστημόνων, φιλοσόφων, θεολόγων και κοινωνικών οργανώσεων, που εμπλούτισαν τη σκέψη της Εκκλησίας σε αυτά τα ζητήματα. Δεν μπορούμε ωστόσο να αγνοήσουμε ότι και εκτός της Καθολικής Εκκλησίας, άλλες Εκκλησίες και χριστιανικές Κοινότητες καθώς επίσης άλλες θρησκείες- επέδειξαν μια βαθιά ανησυχία και ανέπτυξαν μια πολύτιμη σκέψη πάνω σε αυτά τα θέματα, που αγγίζουν την καρδιά όλων μας. Για να αναφέρω μόνο ένα παράδειγμα ιδιαίτερα σημαντικό, θέλω να επαναλάβω εν συντομία μέρος της συνεισφοράς του αγαπητού Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, με τον οποίο μοιραζόμαστε την ελπίδα της πλήρους εκκλησιαστικής κοινωνίας.

8. Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος αναφέρθηκε ιδιαίτερα στην αναγκαιότητα να μετανοήσει ο καθένας για τον δικό του τρόπο με τον οποίο κακοποίησε τον πλανήτη, διότι «στο μέτρο που όλοι εμείς προκαλούμε μικρές οικολογικές βλάβες» καλούμαστε να αναγνωρίσουμε «τη δική μας συμμετοχή, μικρή ή μεγάλη, στην αλλοίωση και στην καταστροφή του περιβάλλοντος».

Στο σημείο αυτό, εκφράστηκε επανειλημμένα, με σταθερό και προτρεπτικό τρόπο, καλώντας

μας να αναγνωρίσουμε τις αμαρτίες εναντίον της πλάσης: «Το να καταστρέφουν οι άνθρωποι την βιοποικιλότητα στη δημιουργία του Θεού, το να κινδυνεύουν την ακεραιότητα της γης και να συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή, γυμνώνοντας τη γη από τα φυσικά της δάση ή καταστρέφοντας τις υδάτινες ζώνες της, το να μολύνουν τα νερά, το έδαφος, τον αέρα: όλα αυτά είναι αμαρτήματα». Διότι «ένα έγκλημα ενάντια στη φύση είναι ένα έγκλημα ενάντια σ' εμάς τους ίδιους και ένα αμάρτημα ενάντια στον Θεό»..

9. Ταυτόχρονα ο Βαρθολομαίος επέστησε την προσοχή στις ηθικές και πνευματικές ρίζες των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που μας καλούν να αναζητήσουμε λύσεις όχι μόνο στην τεχνολογία, αλλά και σε μια αλλαγή της ανθρωπότητας, διότι αλλιώς θα αντιμετωπίσουμε μόνο τα συμπτώματα. Μας πρότεινε να περάσουμε από την κατανάλωση στην θυσία, από την απληστία στην γενναιοδωρία, από την σπατάλη στην ικανότητα να μοιραζόμαστε, σε μια ασκητική που «σημαίνει να μάθουμε να δίνουμε, και όχι απλά να απαρνούμαστε. Είναι ένας τρόπος να αγαπούμε, να περνούμε βαθμηδόν από εκείνο που εγώ θέλω σ' αυτό που έχει ανάγκη ο κόσμος του Θεού. Είναι η απελευθέρωση από τον φόβο, από την πλεονεξία και από την εξάρτηση».

Επιπλέον, εμείς οι χριστιανοί, καλούμαστε να «αποδεχτούμε τον κόσμο ως μυστήριο κοινωνίας, ως τρόπο μοιράσματος με τον Θεό και τον πλησίον σε μια παγκόσμια κλίμακα. Είναι ταπεινή μας πεποίθηση ότι το θείο και το ανθρώπινο συναντώνται στην πιο μικρή λεπτομέρεια του άραφου μανδύα της δημιουργίας του Θεού, ακόμη και στον τελευταίο κόκκο σκόνης του πλανήτη μας».

Ο Άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης

10. Δεν θέλω να προχωρήσω σε αυτή την Εγκύ-

κλιο χωρίς να ανατρέξω σε ένα ωραίο και ενθαρρυντικό παράδειγμα. Πήρα το όνομα του ως οδηγό και ως έμπνευση τη στιγμή της εκλογής μου σε Επίσκοπο Ρώμης. Πιστεύω ότι ο Φραγκίσκος είναι το κατεξοχήν παράδειγμα της φροντίδας για ό,τι είναι αδύναμο και μιας ολοκληρωμένης οικολογίας, βιωμένης με χαρά και αυθεντικότητα. Είναι ο άγιος προστάτης όλων όσοι μελετούν και εργάζονται στο πεδίο της οικολογίας, αγαπητός και από πολλούς που δεν είναι χριστιανοί. Εκδήλωσε μια ιδιαίτερη προσοχή προς τη δημιουργία του Θεού και προς τους πιο φτωχούς και εγκαταλειμμένους. Αγαπούσε και ήταν αγαπητός για τη χαρά του, τη γενναιόδωρη αφοσίωση του, την οικουμενική καρδιά του. Ήταν ένας μυστικιστής και ένας προσκυνητής που ζούσε με απλότητα και με μία θαυμαστή αρμονία με τον Θεό, με τους άλλους, με τη φύση και με τον εαυτό του. Σε αυτόν, διαπιστώνουμε μέχρι ποίου σημείου είναι αδιαχώριστες η ανησυχία για τη φύση, η δικαιοσύνη για τους φτωχούς, η στράτευση μέσα στην κοινωνία και η εσωτερική ειρήνη.

11. Η μαρτυρία του μας δείχνει επίσης ότι η ολοκληρωμένη οικολογία απαιτεί ένα άνοιγμα προς καταστάσεις που υπερβαίνουν τη γλώσσα των θετικών επιστημών ή της βιολογίας και μας συνδέουν με την ουσία της ανθρώπινης υπόστασης. Έτσι, όπως συμβαίνει όταν ερωτεύομαστε ένα πρόσωπο, κάθε φορά που ο Φραγκίσκος παρατηρούσε τον ήλιο, τη σελήνη, τα πιο μικρά ζώα, η αντίδραση του ήταν να ψάλλει εμπλέκοντας στον ύμνο του όλα τα άλλα πλάσματα. Ερχόταν σε επικοινωνία με όλη την πλάση και κήρυττε ακόμη και στα λουλούδια και «τα προσκαλούσε να εξυμνούν και να αγαπούν τον Θεό, ως όντα προικισμένα με λογική».

Η αντίδραση του ήταν πολύ περισσότερο από μια θεωρητική εκτίμηση ή ένα οικονομικό υπολογισμό, διότι για εκείνον, οποιοδήποτε πλάσμα ήταν ένας αδελφός, ενωμένος μαζί του με δεσμούς αγάπης. Γι' αυτό αισθανόταν ότι είχε κληθεί να φροντίζει το κάθε τι που υπάρχει. Ο μαθητής του άγιος Μποναβεντούρας διηγόταν γι' αυτόν: «στο-χαζόμενος ότι όλα τα πράγματα έχουν κοινή αρχή, αισθανόταν γεμάτος με ακόμη μεγαλύτερη ευλάβεια και ονόμαζε τα πλάσματα, όσο μικρά και αν ήταν, με το όνομα αδελφού ή αδελφής».

Αυτή η πεποίθηση δεν μπορεί να περιφρονηθεί ως ένας παράλογος ρομαντισμός, διότι επηρεά-

ζει τις επιλογές που καθορίζουν τη συμπεριφορά μας. Αν εμείς πλησιάζουμε τη φύση και το περιβάλλον χωρίς αυτό το άνοιγμα στην κατάπληξη και στο θαυμασμό, αν δεν μιλούμε πια τη γλώσσα της αδελφοσύνης και της ομορφιάς στη σχέση μας με τον κόσμο, οι στάσεις μας θα είναι αυτές του εξουσιαστή, του καταναλωτή ή του καθαρού εκμεταλλευτή των φυσικών πόρων, ανίκανου να θέσει ένα όριο στα άμεσα συμφέροντα του. Αντίθετα, αν εμείς αισθανόμαστε στενά ενωμένοι με κάθε τι που υπάρχει, η λιτότητα και η φροντίδα θα αναβλύσουν με αυθόρμητο τρόπο. Η φτώχεια και ο ασκητισμός του αγίου Φραγκίσκου δεν ήταν ένας ασκητισμός μόνο εξωτερικός, αλλά κάτι πιο ριζικό: μια άρνηση να κάνει την πραγματικότητα ένα αντικείμενο απλώς για χρήση και κυριαρχία.

12. Από την άλλη, ο άγιος Φραγκίσκος, πιστός στην Αγία Γραφή, μάς προτείνει να αναγνωρίσουμε τη φύση ως ένα λαμπρό βιβλίο στο οποίο ο Θεός μας μιλάει και μας μεταδίδει κάτι από την ομορφιά του και την καλοσύνη του: *«από το μεγαλείο και την ωραιότητα των πλασμάτων παίρνουμε την ανάλογη ιδέα για το δημιουργό τους»* και *«η αιώνια δύναμη του και η θεότητα, από τότε που πλάσθηκε ο κόσμος, διαβλέπονται με τον νου στα δημιουργήματα»* (Ρωμ. ι,2θ). Για τον λόγο αυτό, ο Φραγκίσκος ζητούσε να αφήνεται πάντοτε στο μοναστήρι ένα μέρος του κήπου ακαλλιέργητο, ώστε να φυτρώνουν εκεί άγρια λουλούδια και χόρτα, και έτσι όσοι θα τα θαύμαζαν να μπορούσαν να υψώσουν μια σκέψη στο Θεό, δημιουργό τόσης ομορφιάς. Ο κόσμος είναι κάτι περισσότερο από ένα πρόβλημα προς επίλυση, είναι ένα χαρμόσυνο μυστήριο που θαυμάζουμε με ευφροσύνη και αίνο.

Το κάλεσμα μου

13. Η επείγουσα πρόκληση να προστατεύσουμε το κοινό μας σπίτι περιλαμβάνει την ανησυχία να ενώσουμε όλη την ανθρώπινη οικογένεια στην αναζήτηση μιας βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης, διότι γνωρίζουμε ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν. Ο δημιουργός δεν μας εγκαταλείπει, δεν οπισθοχωρεί στο σχέδιο αγάπης του, δεν μετανιώνει που μας έχει πλάσει. Η

ανθρωπότητα έχει ακόμη την ικανότητα να συνεργαστεί για να οικοδομήσει το κοινό μας σπίτι. Επιθυμώ να εκφράσω ευγνωμοσύνη, να ενθαρρύνω και να ευχαριστήσω όλους αυτούς που, στους πιο πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, εργάζονται για να εξασφαλίσουν την προστασία του σπιτιού που μοιραζόμαστε. Αξίζουν ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη όσοι αγωνίζονται σθεναρά για να επανορθώσουν τις δραματικές συνέπειες της περιβαλλοντικής υποβάθμισης στη ζωή των πιο φτωχών του κόσμου. Οι νέοι απαιτούν από εμάς μια αλλαγή. Αυτοί αναρωτιούνται: πώς είναι δυνατό να ισχυριζόμαστε ότι θα οικοδομήσουμε ένα καλύτερο μέλλον χωρίς να ενδιαφερόμαστε για την περιβαλλοντική κρίση και τα βάσανα των αποκλεισμένων.

14. Απευθύνω μια επείγουσα πρόσκληση να ανανεώσουμε τον διάλογο για τον τρόπο με τον οποίο οικοδομούμε το μέλλον του πλανήτη. Έχουμε ανάγκη μιας συμφωνίας που να μας ενώνει όλους, διότι η περιβαλλοντική πρόκληση που βιώνουμε και οι ανθρώπινες ρίζες της, μας αφορούν και μας αγγίζουν όλους. Το παγκόσμιο οικολογικό κίνημα έχει ήδη διανύσει μια μακρά και πλούσια διαδρομή και έχει δώσει ζωή σε πολυάριθμες ενώσεις πολιτών που διευκόλυναν μια συνειδητοποίηση. Δυστυχώς, πολλές προσπάθειες για αναζήτηση συγκεκριμένων λύσεων στην περιβαλλοντική κρίση συχνά είναι μάταιες όχι μόνο από την άρνηση των ισχυρών, αλλά και από την αδιαφορία των υπολοίπων. Οι στάσεις που εμποδίζουν τις διάφορες λύσεις, ακόμη και μεταξύ των πιστευόντων, κυμαίνονται από την άρνηση του προβλήματος μέχρι την αδιαφορία, την βολική παραίτηση, ή την τυφλή εμπιστοσύνη στις τεχνικές

λύσεις. Έχουμε ανάγκη μιας νέας οικουμενικής αλληλεγγύης. Καθώς διακήρυξαν οι Επίσκοποι της Νοτίας Αφρικής: *«τα ταλέντα και η εμπλοκή όλων είναι αναγκαία για να επανορθωθεί η ζημιά που προκλήθηκε από τους ανθρώπους στη δημιουργία του Θεού»*. Όλοι μπορούμε να συνεργαστούμε ως όργανα του Θεού για την φροντίδα της δημιουργίας, ο καθένας με την κουλτούρα του και την εμπειρία του, τις πρωτοβουλίες του και τις ικανότητες του.

Τα περίφημα αναβρυτήρια της Πάτρας Με τον Μαρσούα και τη νύμφη Πηγή

Το 1872 την εποχή που οι αστοί της Πάτρας χρηματοδοτούσαν την κατασκευή του Θεάτρου Απόλλων στην Πλατεία Γεωργίου του Α΄, ο Δήμος αποφασίζει να αγοράσει από μια γαλλική εταιρεία δύο μαντεμένια πανάκριβα για την εποχή, σιντριβάνια για να τοποθετηθούν στην πλατεία προκειμένου να την αναβαθμίσουν αισθητικά αλλά και για να αποτυπώσουν μέσω αυτής της κίνησης μύθους της αρχαίας Ελλάδας.

Το «προξενιό» φαίνεται να το έχει κάνει μια γαλλική εταιρεία η οποία είχε αναλάβει το έργο της κατασκευής της νέας δεξαμενής και τη διανομή του νερού στην πόλη με σιδερένιους σωλήνες.

Δήμαρχος ήταν ο Γεώργιος Ρούφος ενώ σημαντικός ήταν ο ρόλος του Γερμανού Άμβουργερ, ο οποίος μεταξύ των άλλων είχε ιδρύσει τον εμπορικό σύλλογο «Ερμής» το 1868. Τα

αναβρυτήρια τοποθετήθηκαν τελικά το 1875. Το κόστος των δυο συνθέσεων, γιατί περί συνθέσεων πρόκειται, ήταν τεράστιο για την εποχή αφού ήταν 70.000 δρχ. Συγκρίσιμο στοιχείο για να αντιληφθούμε το μέγεθος είναι πως ο αρχικός προϋπολογισμός για την κατασκευή του θεάτρου Απόλλων ήταν 80.000δρχ. Ιδού πως τα περιγράφει ο ιστορικός Π. Χιώτης το 1884:

«Την πλατεία περικοσμούσι δυο αναπηδητικοί ορειχάλκινοι θρύσες, τεχνουργημένα εν Ευρώπη πολυέξοδοι, όμοιοι καθ' ολοκληρίαν εκτός κατά την κορυφή διαφέρουσai ότι έχουσιν δυο δυόροφα αγάλματα. Έκαστον αναβρυτήριον φέρει επι της κορυφής άγαλμα εκ χυτού σιδήρου, τοποθετημένων επί βάσεως τετραγωνικής εχούσης επι των γωνιών αυτής τεσσάρas κεφαλάς λεόντων, εξ ών ρέει ύδωρ χυνόμενον εις την υπο την βάση ταύ-

την ευρισκομένην λεκάνην εκ χυτού σιδήρου. Η λεκάνη αυτή χύνει τα υπό των τεσσάρων κεφαλών χυνόμενα ύδατα, επι της λεκάνης του μαρμάρου, δια τεσσάρων μεγάλων στομιών. Υποβαστάζεται δε αυτή υπό οκταγώνου βάσεως έχουσας τεσσάρας μυθολογικούς λέοντας πτερωτούς, εκ των στομάτων των οποίων, ρέει ύδωρ με ορμήν.

Κατά πληροφορίας, τας οποίας έχομεν παρά του μηχανικού και υδραυλικού Ζέζου, τρία εί- ναι τα είδη των υδάτων, το νεκρόν, το κατα- πίπτον και το της δυνάμεως. Το μεν νεκρόν εκ των δυο κεφαλών των λεόντων, εκ της λεκά- νης της εκ χυτού σιδήρου, το δε καταπίπτον, εκ της άνω λεκάνης προς την κάτω, το δε της δυνάμεως εξέρχεται εκ των στομάτων των μυθολογικών πτερωτών λεόντων. Αι διευθύν- σεις αυτών είναι ούτω πως, ώστε τα άνω ρέοντα ύδατα αντιστοιχούσι των κάτω, η δε λεκάνη χύνει το ύδωρ της μακροει- δώς. Οκτώ είναι άπαντες οι κρουνοί, Το καταναλισκόμενον ύδωρ είναι 50 κυβικά μέτρα καθ'ώραν πλήρους πι- έσεως, ήτοι 12 κρουνοί χύνουσιν εις έκαστον λεπτόν της ώρας 827 λίτρας γαλλικής ύδωρ, (312 γραμμάρια εκάστη, γαλλικά λίτρα) ανά έκαστον αναβρυτήριον. Η διάμετρος της κάτω μαρμάρινης λεκάνης εί- ναι 10 γαλλομέτρων, το δε ύψος του μεν αναβρυ- τηρίου του φέροντος τον αυλητήν είναι 4,5 μ. της δε υδροχόου νύμφης 5,5μ. Ο αυλητής παρι- στά τον Μαρσύαν, η δε καταντίκρυ νύμφη ακροά-

ται αυτού. Υποκατέρωθεν εκάστου αναβρυ- τηρίου, υπάρχει θολωτόν δωμάτιον, ένθα διατηρούνται άπαντα τα υδραυλικά μηχανή- ματα. Έκαστον των αναβρυτηρίων στοιχίζει 30.000 φράγκων, εντελώς όλων των εξόδων συμπεριλαμβανομένων»

Τα αναβρυτήρια της Πάτρας έχουν κατα- σκευαστεί στο Παρίσι, από την εταιρεία J.J. Duselet Fils, όπως μαρτυρά το ανάγλυφο που βρίσκεται στη βάση των φτερωτών λιονταριών. Η εταιρεία αυτή αγοράστη- κε αργότερα από την Vald' Osne.

Θα επανέλθουμε στο επόμενο περι- γράφοντας αναλυτικά τους αρχαίους ελληνικούς μύθους στους οποίους αναφέρονται οι συνθέσεις αυ- τές των αναβρυτηρίων της πλατείας Γεωργίου, αφού αναφέρουμε πως πρόκει- ται για μοναδικές στον κό- σμο συνθέσεις, όμοιες ακριβώς των οποίων, δεν υπάρχουν πουθενά αλ- λού.

Νίκος Τζανάκος
Δημοτικός Σύμβουλος
τ. Αντ/χος του Δήμ.
Πατρέων

ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑ

Μαιζώνος 81, 262 21 Πάτρα - Greece

(+30) 2610 275 215 - catheclpatra@gmail.com - www.catheclpatra.gr

